

Nejznámější náboženství, křesťanské svátky

Autor: Mgr. Jaromír JUŘEK

Kopírování a jakékoliv další využití výukového materiálu je povoleno pouze s uvedením odkazu na www.jarjurek.cz.

1. Nejrozšířenější náboženství

Starověké kultury byly typické mnohobožstvím tzv. POLYTEISMEM, avšak dnešní nejrozšířenější náboženské systémy jsou postaveny na víře v jednoho boha, tzv. MONOTEISMEM. I dnes se ale můžeme setkat s polyteistickými náboženstvími.

V současné době je 5 nejrozšířenějších náboženství:

Judaismus

Jako své symboly používá Davidovu hvězdu a sedmiramenný svícen. Silně ovlivnil 2 největší světová náboženství a to Křesťanství a Islám. Základem je Starý Zákon, židé nazývají prvních pět knih Mojžíšových PENTATEUCH (neboli pětidílkou), celý SZ nazývají Tóra. Talmud - původní výklad Tóry, dříve měl nepsanou formu, dnes je obsažen v 36 knihách. Ortodoxní židé dodnes drží 365 záporných příkázání (NESMÍŠ) a 248 kladných (MUSÍŠ). Židé měli jediný ústřední chrám v Jeruzalémě, ten však byl roku 587 před Kristem vyvrácen Babyloňany, 70 pak Římany, dodnes z něj zbyla jen Zeď nářků. K tomuto chrámu se váže pověst, že až bude chrám potřetí postaven a zbořen nastane konec světa. Po zboření chrámu začali židé vykonávat své bohoslužby v synagógách. V synagóze se četlo Písmo, ale zároveň se zde i učilo, soudilo a trestalo. Dnes slouží pouze k bohoslužbám.

V Judaismus dnes věří asi 20 mil. lidí na celém světě, což je nejméně ze všech pěti hlavních náboženství.

Křesťanství

Název tohoto náboženství je odvozen od jména Ježíše Krista (christus = pomazaný). Křesťanství jako své symboly užívá Kříž, a rybu (ICHTYS). Toto náboženství také čerpá z Bible, ovšem na rozdíl od Židů Křesťané uznávají nejen Starý, ale i Nový zákon. NZ se skládá ze 4 základních částí tzv. evangelií. Křesťané se řídí podle desatera.

Ježíš Kristus se narodil v Betlémě v Judejském království zbožnému páru Josefu a Marii zhruba někdy kolem roku 4 - 6. Vyrůstal v Nazaretu v Galileji ve třiceti letech byl pokřtěn v řece Jordánu Janem Křtitelem, poté kolem sebe shromáždil dvanáct učedníků a začal kázat. Kolem roku 30 byl ukřižován a po třech dnech vstal z mrtvých. Na počátku byli Křesťané pronásledováni, roku 313 byl vydán Edikt Milánský, kde bylo Křesťanství vyhlášeno národním náboženstvím. 1054 - křesťanská církev rozdělena na řecko-katolickou a římsko-katolickou.

Křesťanství má 1600 mil. členů, což je nejvíce.

Islám

Jako své symboly používá půlměsíc, je to druhé nejvýznamnější monoteistické náboženství Slovo Islám znamená závazek, oddanost. Věřící se nazývají muslimové. Dodnes je šířen mečem. Této misionářské činnosti se říká Džihád, což znamená svatá válka. Ústřední postavou je prorok Mohamed, narozený 571 v Mekce, kterému se při meditaci v horách zjevil bůh Alláh. Roku 622 odchází z Mekky do Mediny tzv. Hidžra, pro muslimy je právě tento rok rokem 0. Centrálním chrámem islámu je Kába v Mekce. Typickými stavbami jsou mešity a minarety. Islám čerpá z Koránu a Tradic, obě mají platnost zákonů.

V Islám věří okolo 900 mil. lidí.

Hinduismus

Název je odvozen od perského pojmenování INDA (Hindu). Je to náboženství Indie, dnes má okolo 400 mil. věřících. Hinduismus nemá zakladatele, ani přesné vyznání. Toto náboženství čerpá ze čtyř sbírek tzv. Véd. Vytvořel se více než 3000 let. Dnes má tolik verzí, jako je v Indii vesnic. Jedním z rysů je učení o REINKARNACI = převtělení. Duše přechází po smrti do dalšího těla, dokud se jí nepodaří z tohoto koloběhu vysvobodit. KARMA = čin, skutek. Za dobré skutky je člověk odměněn převtělením do vyšší kategorie, nebo naopak potrestán do podoby zvířete. Hinduisté věří v jednoho „boha“ - BRAHMA - absolutno. Tomu slouží další nižší bohové: Višno, Šiva, Šakti. Ale pro některé Indy je právě jeden z nich nejvyšší. Hinduismus dělí lidi na 4 vrstvy tzv. KASTY.

- kněží - brahmové
- kšatriové - šlechta
- obchodníci, rolníci
- šudrové - manuálně pracující

Členové jednotlivých kast nesmí mezi sebou uzavírat sňatek, ale také třeba sedět u jednoho stolu. Hinduisté mají posvátnou řeku Gangu. A cvičí Jógu.

Buddhismus

První nenárodní náboženství, dnes má asi 200 mil. přívrženců. Zakladatelem byl Gautama (563 - 483 př. Kr.), pocházel ze vznešené rodiny, byl ožen s princeznou, ale opustil domov, aby hledal pravdu a cestu z utrpení. Zprvu tak činil krutou askézí a jógou. Při jedné z meditací dosáhl osvícení a stal se Buddhou. Jádrem učení jsou 4 pravdy:

1. Život je utrpení
2. Utrpení je způsobeno touhou
3. Uniknout utrpení znamená ovládnout touhu
4. Toho lze dosáhnout pomocí osmidílné stezky, po níž kráčel Buddha.

2. Křesťanské svátky

Omezíme se na svátky nejvýznamnější, a to na Vánoce a Velikonoce.

Vánoce

(z něm. Weihnachten svaté noci) jsou v křesťanské tradici oslavou narození Ježíše Krista. Spolu s Velikonocemi a Letnicemi patří k nejvýznamnějším křesťanským svátkům. Slaví se od 25. prosince do první neděle po 6. lednu. Již ve 3. století někteří křesťanští teologové uvádějí 25. prosinec jako datum Kristova narození, oslava tohoto narození je dosvědčena poprvé v Římě kolem roku 336. Všeobecně se Vánoce v církvi slaví od 7. století.

V Česku je však za vrchol Vánoc považován Štědrý den, 24. prosinec, coby předvečer samotné slavnosti, do Vánoc je někdy zahrnována i doba adventní, která Vánocům předchází. Advent začíná čtvrtou nedělí před štědrým dnem, a tato neděle se nazývá železná. Další neděle, která následuje, je pak bronzová, předposlední stříbrná a poslední je tzv. zlatá neděle. K Vánocům se pojí nejrůznější tradice, k nimž se řadí vánoční stromek, jesličky (betlém), vánoční dárky, které nosí Ježíšek, či vánoční cukroví; některé z těchto tradic pocházejí již z předkřesťanských dob a souvisí s oslavou slunovratu, který na tyto dny též připadá. První vánoční svátek se nazývá Boží Hod a druhý svátek vánoční pak Štěpán. V současné době se však původní, náboženský význam Vánoc vytrácí a Vánoce se považují i za jeden z nejvýznamnějších občanských svátků. Dalšími významnými dny po Vánocích jsou pak 6. ledna Tři králové a 2. února Hromnice.

Velikonoce

či pascha (z lat. Pascha - přechod) jsou nejvýznamnější křesťanský svátek {Katechismus katolické církve čl. 1166 - 1171}, který je oslavou zmrtvýchvstání Ježíše Krista. K tomu podle křesťanské víry došlo třetího dne po jeho ukřižování. Kristovo ukřižování se událo kolem roku 30 či 33 v blízkosti významného židovského svátku pesach, který je památkou vysvobození Izraelitů Mojžíšem z egyptského otroctví. V západní křesťanské tradici Velikonoce připadají na neděli po prvním jarním úplňku, tedy na měsíc březen či duben (viz Výpočet data Velikonoc). Slovanský název svátku, Velikonoce, se vztahuje na "velkou noc", v níž byl Kristus vzkříšen.

Podobně jako Vánocům, tak i Velikonocům, předchází jakési přípravné období. V tomto případě je to období Masopustu (= karnevalové období), které začíná od Tří králů a končí Popeleční středou (= první den postní doby, následuje čtyřicetidenní půst). V roce 2012 připadá Popeleční středa na 22. února. Přímo Velikonocům pak předchází tzv. Svatý týden:

Den v týdnu	Pojmenování
Neděle	Květná
Pondělí	Modré, někde žluté
Úterý	Šedivé
Středa	Škaredá, též černá
Čtvrtek	Zelený
Pátek	Velký
Sobota	Bílá
Neděle	Velikonoční
Pondělí	Červené

Zvyklosti spojené s jednotlivými dny

Škaredá středa nebo také sazometná středa: jméno získala podle toho, že se tento den vymetaly komíny. Podle lidové pověry se v tento den lidé neměli mračit, aby se nemračili všechny středy v dalším roce. Zelený čtvrtek: Český přívlastek zelený byl převzat z němčiny, kde zkomolením původního názvu Greindonnerstag (lkavý čtvrtek)

vznikl Gründonnerstag (zelený čtvrtek). Podle pověry se v tento den jedla zelená strava (špenát, zelí atd.), aby byl člověk celý rok zdravý. O Zeleném čtvrtku se při liturgii naposledy rozeznívají kostelní zvony a utichají až do velikonoční vigilie ("odlétají do Říma"; viz též pověsti o zvonech), místo zvonů a zvonků nastupují řehtačky a klapačky.

Velký pátek, den Kristova ukřižování, je v lidových pověrách spojován s magickými silami. V tento den se měly otvírat hory, které vydávaly své poklady a v tento den se nemělo nic půjčovat, protože půjčená věc by mohla být očarovaná; nesmělo se hýbat se zemí (rýt, kopat, okopávat) ani prát prádlo, protože by bylo namáčené do Kristovy krve.

Obsah

1. Nejrozšířenější náboženství	2
2. Křesťanské svátky	3